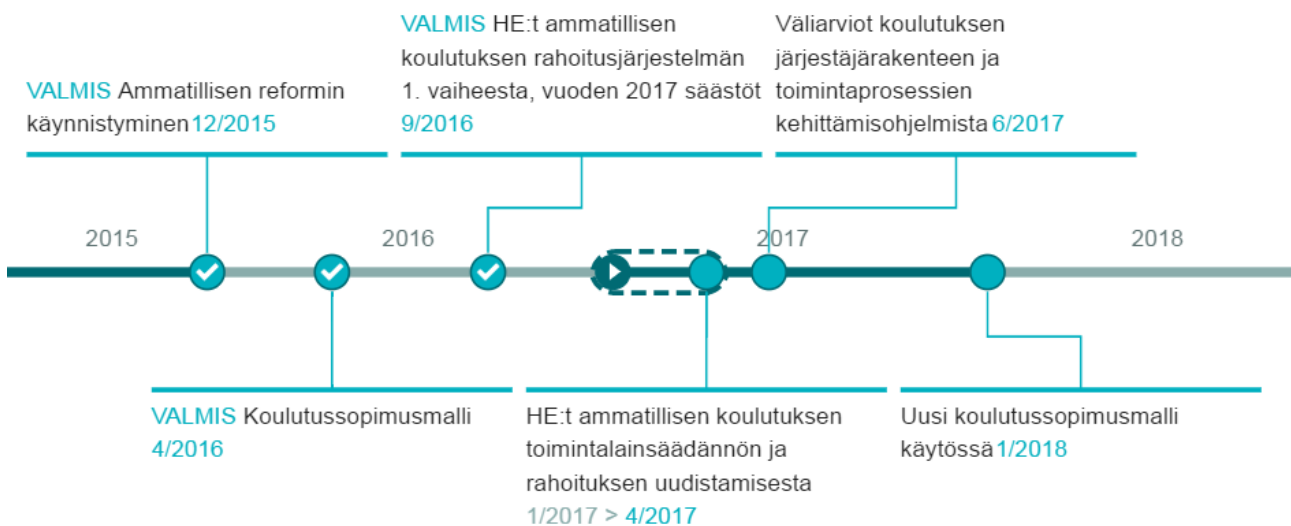

Ammatillinen koulutus uudistuu

”Ammatillisen koulutuksen reformi on suurin koulutuksen uudistus yli kahteenkymmeneen vuoteen. Reformilla vastataan työelämän muuttuviin koulutustarpeisiin, turvataan sekä nuorten että aikuisten pääsy koulutukseen ja lisätään yhteistyötä työelämän kanssa. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen lisääminen on iso mahdollisuus erityisesti nuorten koulutuspolkujen ja työllistymisen tukemiseksi” – näin lausui opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn – Laasonen pääministeri Juha Sipilän strategisen hallitusohjelman kärkihankkeena toteutettavan toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformista.

Ammatillisen koulutuksen uudistamisen tavoitteina on vahvistaa ammatillisen koulutuksen osaamis- perusteisuutta ja työelämälähtöisyyttä sekä uudistaa koulutusjärjestelmää niin, että ammatillinen kou- lutus vastaa oikea-aikaisesti, vaikuttavasti ja ketterästi työelämän osaamistarpeisiin. Myös koulutuk- seen käytettävissä olevien resurssien pysyväisluontoinen pieneneminen pakottaa muuttamaan totut- tuja toimintatapoja. Vähemmällä olisi siis tästä eteenpäin tultava toimeen.

Kuva 1. Ammatillisen koulutuksen reformin eteneminen. (Lähde: www.minedu.fi)

Mitä sitten ollaan muuttamassa? Keskeisin muutos lienee lainsäädännön muutos, joka asettaa nuorten ja aikuisten ammatillisen koulutuksen samojen lainsäädösten alle. Lisäksi myös tutkinnon suoritus- tapa yhtenäistetään. Jatkossa on vain yksi tapa suorittaa tutkinto, ja suoritus tapa on näyttö. Opiskelija siis osoittaa osaavansa tutkinnon osan edellyttämät ammattitaitovaatimukset työpaikalla suoritetta- valla näytöllä, jonka arvioi työpaikan edustaja, opettaja ja tietenkin myös opiskelija itse. Kun tutkin- non edellyttämien tutkinnon osien osaaminen on tarvittavilla näytöillä osoitettu, on opiskelija suorit- tanut tutkinnon. Eri tutkinnonosien suorittaminen tulee olemaan tiedonhankintatavasta riippumatonta, eli opiskelijan ei niin halutessaan tarvitse suorittaa ”ns. perinteisiä ammattiopintoja” ennen näytön suoritusta vaan jos opiskelija kokee hallitsevansa vaaditut ammattitaitovaatimukset, voi hän pyytää saada suorittaa tutkinnon osan näytön.

Muutokset tulevat koskemaan myös koulutuksen rahoitusta. Nykyjärjestelmässä koulutuksen järjes- täjä saa kustakin läsnä olevasta opiskelijasta vuotuisen koulutuslaskutuksen opiskelijahinnan l. val- tionosuuden. Tulevassa rahoitusmallissa rahoitukseen vaikuttaa läsnä olevien opiskelijoiden määrän lisäksi myös heidän suorittamien tutkinnon osien määrä sekä työllistyminen tai jatko-opiskeluun ha- keutuminen tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Miten muutokset näkyvät sitten käytännön opetuksen järjestämisessä? Ulospäin varmaankin näkyvin muutos tulee olemaan työpaikalla tapahtuvan oppimisen määrään kasvattaminen. Työpaikoilla tapahtuvan oppimisen pääasiallisia muotoja olisivat määräaikaan työsopimukseen perustuva oppisopimuskoulutus ja ilman työsopimussuhdetta toteutettava koulutussopimus. Lisäksi uuden järjestelmän mukainen osaamisperusteisuus helpommin mahdollistaa opiskelijoiden erilaiset tutkinnon suoritusajat.

Oppilaitoksen sisäistä opetuksen järjestämistä eniten muuttanee rahoitusmallin muutos. Suorituksiin perustuva rahoitus ohjaa opetuksen järjestämistä kohti moduuliopetusta, jolloin opiskelijan tulisi suorittaa ammatillinen tutkinnon osa (esimerkiksi Talotekniikan perustutkinto putkiasentajan osalta sisältää kuusi ammatillista tutkinnon osaa) mahdollisimman nopeasti, yhdessä lukuvuodessa. Kolmi-vuotisen opiskelun aikana tämä tarkoittaa keskimäärin kahden tutkinnon osan suorittamista yhden lukuvuoden kuluessa.

Mikä on kaiken tämän muutoksen tarkoitus? Reformin on tarkoitus joustavoittaa opintojen suorittamista. Jatkossa opiskelija voisi hankkia osaamista itselleen parhaiten soveltuvalla tavalla. Kaikille opiskelijoille tehdään oma henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, jossa valitaan soveltuva koulutus, tunnustetaan aiemmin hankittu osaaminen ja suunnitellaan, millaista osaamista opiskelija tarvitsee ja miten ja missä osaamista hankittaisiin.

Opiskelijoiden erilliset tutkinnon suoritusajat mahdollistavat muutoksen myös opiskelijoiden opintojen aloituksessa. Jatkossa ammatilliseen koulutukseen hakeuduttaisiin pääasiassa jatkuvan haun kautta joustavasti ympäri vuoden. Keväisin järjestettävä valtakunnallinen yhteishaku olisi tarkoitettu peruskoulunsa päättäneille ja vailla ammatillista tutkintoa oleville.

Miltä tämä kaikki näyttää ruohonjuuritasolta katsottuna? Kiire ainakin leimaa muutosta ja siirtymäaikoja jouduttaneen käyttämään. Ymmärtämystä ja kasvavaa yhteistyötä työelämäyhteyksiltä tullaan tarvitsemaan. Itseäni eniten kuitenkin mietityttää suorituksiin perustuva rahoitus, tämä rahoitusosuus ”lyö korville” perinteistä ammatillisen kasvun ajattelua, jossa asioita parhaiten opitaan ja omaksutaan ”hitaasti kiiruhtaen”. Mutta muutostahan tässä ollaan tekemässä.

Aki Juntto

lehtori